

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2
Transformational Leadership of Administrators Affecting Being The Learning
Community of Educational Institutions Under Chachoengsao Primary
Educational Service Area Office 2

สุมาลี สระโบล

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.พจนีย์ มั่งคั่ง และอาจารย์ ดร.ลินดา นาคโปล

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the level of transformational leadership of administrators; 2) the level of being the professional learning community of educational institutions; 3) the relationship between transformational leadership of administrators and being the professional learning community of educational institutions; and 4) the transformational leadership of administrators affecting being the professional learning community of educational institutions under Chachoengsao Primary Education Area Office 2. The samples used simple random sampling method were 330 administrators and teachers in schools. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's table. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research results found that

1. The level of transformational leadership of administrators under Chachoengsao Primary Education Area Office 2 as a whole and each aspect was at a high level, ranking by mean scores from high to low: enhancing encouragement, increasing the potential of working for others, being a navigation model, inspiring toward a shared vision, and daring to challenge the work process.

2. The level of being the professional learning community of educational institutions under Chachoengsao Primary Education Area Office 2 as a whole and each aspect was at a high level, ranking by mean scores from high to low: being united in team working, Kalyanamit community (good friend with community), mutual learning and professional development, co-leadership, shared vision, and having the structure to support the community.

3. The relationship between transformational leadership of administrators and being the professional learning community of educational institutions was at a high positive correlation ($r_{xy} = .703$) with the statistical significance of .05 level which was consistent with the hypothesis set.

4. The transformational leadership of administrators affecting being the professional learning community of educational institutions under Chachoengsao Primary Education Area Office 2 was to dare challenging the work process, to be a navigation model, to enhance encouragement, and to increase the potential of working for others. It could be written in the predictive equation form of standard score as $Z'y = .551X_3 + .216X_1 + .159X_5 + .141X_4$. It could concurrently predicted the being professional learning community of educational institutions at 66.30. Inspiring toward a shared vision did not affect being the learning community under Chachoengsao Primary Education Area Office 2.

Keywords : transformational leadership of administrators, professional learning community

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 2) ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 โดยกำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่และมอร์แกน แล้วสุ่มอย่างง่าย จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเสริมกำลังใจ รองลงมาคือ ด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน ให้ผู้อื่น ด้านการเป็นต้นแบบนำทาง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความกล้าท้าทายต่อกระบวนการทำงาน

2) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทีมร่วมแรงร่วมใจ รองลงมา คือ ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพ ภาวะผู้นำร่วม วิสัยทัศน์ร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 คือ ด้านความกล้าท้าทายต่อกระบวนการทำงาน ด้านการ เป็นต้นแบบนำทาง ด้านการเสริมกำลังใจ ด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถร่วมกันทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 67.90 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้คือ $Z'y = .551X_3 + .216X_1 + .159X_5 + .141X_4$ ส่วนด้านสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วม ไม่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร , การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนไทย ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 เป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ มีหลักสำคัญ คือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ในกระบวนการทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในมิติต่างๆ ที่จะส่งผลต่อการพัฒนา และภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการ

ศึกษาในอนาคตซึ่งปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา 4 มิติสำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบการบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกระดับนี้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในอนาคต หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ และหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเฉพาะด้านคุณภาพ ผู้เรียน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ที่พบว่า สถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ทั้งการคิดวิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้และการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 1-3)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผลสำเร็จ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคล และผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0 มีการสะท้อนผลการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างวัฒนธรรมสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยดังนี้ วิชาภาษาไทย ร้อยละ 54.71 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ร้อยละ 46.17 วิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 42.15 วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 41.34 และ วิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 33.75 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับพอใช้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาวิทยาศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาภาษาอังกฤษ มีผลร้อยละของการทดสอบต่ำกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2560, หน้า 127) จึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ได้คะแนนมาตรฐานเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มวิชา ปรับปรุงทางการบริหารสถานศึกษา และแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดโครงการต่างๆ เพื่อรักษาคุณภาพของผู้เรียน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 รวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้มีคุณภาพมีผลการประเมินที่สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2560,

หน้า 23) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีบทบาทในการกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ต้องมีคุณลักษณะของผู้นำสามารถผลักดันให้ชุมชนแสดงความคิดริเริ่ม เกิดความเชื่อมั่น และลงมือพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง

จากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

แนวคิดทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร บูรณาการจากแนวคิดของคูเซส และพอสเนอร์ (Kouzes & Posner, 2012, pp. 16-24; อ้างถึงในไพจิตร จิวสง่า, 2556, หน้า 64-65) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านเป็นต้นแบบนำทาง 2) ด้านสร้างแรงบันดาลใจ ต่อวิสัยทัศน์ร่วม 3) ด้านกล้าท้าทายต่อกระบวนการทำงาน 4) ด้านเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น 5) ด้านเสริมสร้างกำลังใจ

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ศึกษาจากหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 36-38) เนื่องจากสถานศึกษาได้ดำเนินการตามหลักการดังกล่าว ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร บุคลากรจากแนวคิดของคูเซส และโพสเนอร์ (Kouzes & Posner, 2012, pp. 16-24; อ้างถึงในไพจิตร จิวสุภา, 2556, หน้า 64 – 65) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านเป็นต้นแบบนำทาง 2) ด้านสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วม 3) ด้านกล้าท้าทายต่อกระบวนการทำงาน 4) ด้านเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น 5) ด้านเสริมสร้างกำลังใจ สำหรับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ศึกษาจากหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 36-38) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ขอบเขตของประชากร

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 149 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ปีการศึกษา 2561 โดยผู้วิจัยได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) เทียบบัญญัติไตรยางศ์ และการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งแบบสอบถามถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 ชุด

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามด้วยตนเองจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและบางส่วนได้ส่งให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 330 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

4. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้รับคืนทุกฉบับและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

3. วิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Prarson's product monment correlation coefficient)

5. วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี stepwise multiple regression analysis

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเสริมกำลังใจ ด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น ด้านการเป็นต้นแบบนำทาง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความกล้าท้าทายต่อกระบวนการทำงาน

2. ผลการศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทีมร่วมแรงร่วมใจ ชุมชนกัลยาณมิตร การเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพ ภาวะผู้นำร่วม วิสัยทัศน์ร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ด้านความกล้าท้าทายต่อกระบวนการทำงาน ด้านการเป็นต้นแบบนำทาง ด้านการเสริมกำลังใจ ด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ ได้ร้อยละ 67.90 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z'y = .551X_3 + .216X_1 + .159X_5 + .141X_4$ ส่วนด้านสร้างแรงบันดาลใจต่อวิสัยทัศน์ร่วมไม่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาในระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยัน วัฒนา (2559, หน้า 115) ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียนเครือข่ายที่ 19 สำนักงานเขตบางเขน สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับขวัญหทัย ทองธิดา (2551, หน้า 63) ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชนิษฐา อุ่นวิเศษ (2550, หน้า 78) ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารมีความเป็นมิตรอันดีกับครูภายในสถานศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู จนเกิดความศรัทธา เคารพ ยกย่อง นับถือ ไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับของครู ทำให้การปฏิบัติงานต่างๆ ในสถานศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี โดยมีความสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกภายนอกหน่วยงาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 (2560, หน้า 5) เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและสนับสนุน พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาครูให้ได้รับการฝึกอบรม เพื่อสร้างเสริมศักยภาพในการพัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งสภาวะการณ์ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา มีการยอมรับนับถือ ศรัทธา ให้ความเคารพ ประทับใจต่อผู้บริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ จากสาเหตุดังกล่าว จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยัน วัฒนา (2560, หน้า 123) ศึกษาพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 19 สำนักงานเขตบางเขน สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา เจริญภูมิ และคณะ (2559, หน้า 145) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ได้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการเป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสร้างความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตพลเมืองของประเทศ คุณภาพผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาจะเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี จากสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .703$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยัน วัฒนา (2560, หน้า 120) ที่ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 19 สำนักงานเขตบางเขน สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 (2560, หน้า 12) มีนโยบายพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการศึกษา การสร้างบรรยากาศภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การฝึกอบรมองค์ความรู้ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานทั่วไป การวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมเพื่อเพิ่มศักยภาพของครูผู้สอน ดังนั้นผลการวิจัยจึงพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก

4. จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา อุ่นวิเศษ (2550, หน้า 78) ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านความกล้าทำหยาต่อกระบวนการทำงาน ด้านการเป็นต้นแบบนำทางด้านเสริมกำลังใจด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้กำหนดทิศทางการบริหารงานที่ชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย บริบทของสถานศึกษาบนพื้นฐานความเป็นไปได้ เป็นผู้นำต้นแบบที่ดีในเรื่องการนำโดยการกระทำ การแสดงความจริงจัง และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน การแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมใหม่ๆ การออกแบบ และการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคนิคการแก้ปัญหา การเปิดโอกาสให้บุคลากรของโรงเรียน ได้ปฏิบัติตามแบบอย่าง ทำให้ครู นักเรียน มีความไว้วางใจ เลื่อมใสศรัทธาให้ความนับถือต่อผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาบางท่านในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ได้ตระหนักถึงการจัดการศึกษา การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน และการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหน่วยงาน เพื่อให้งานดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของสถานศึกษา เพียรหาผู้อื่นเข้ามาสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารกระตุ้นให้กำลังใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน สามารถสร้างทีมงานในสถานศึกษา รวมถึงผู้บริหารมอบอำนาจ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจให้กับผู้ร่วมงานผู้บริหารทำให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามั่นใจในงานและผลตอบแทนในการทำผลงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารทำหน้าที่เสริมสร้างกำลังใจ โดยการทำให้เห็นคุณค่าของผลงานและรางวัลของสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นโดยการตั้งความคาดหวังสูงทั้งต่อตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา พิจารณาความพยายามในการทำงานและ

ผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานโดยการทดลองความสำเร็จ เพื่อแสดงถึงการเห็นคุณค่าของการทุ่มเทแรงกายแรงใจและการทำงานหนัก สร้างเครือข่ายการสนับสนุนทางสังคมเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ความไว้วางใจ และความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านความกล้าทำทลายต่อกระบวนการทำงานอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการทำงาน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ การพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การใช้หลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา รวมถึงการสนับสนุนครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีและสื่อการสอนของครู การสร้างบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ให้เป็นที่พอใจ เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้

2. จากการศึกษา พบว่า ระดับของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุน วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการ ส่งเสริมวิสัยทัศน์ การดำเนินการที่ต่อเนื่อง และมุ่งความยั่งยืน สนับสนุนตามบริบทชุมชนลดความขัดแย้ง และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบทีมงานมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ด้านการเป็นต้นแบบนำทาง ด้านความกล้าทำทลายต่อกระบวนการทำงานด้านการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้ผู้อื่น ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา อุ่นวิเศษ. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกจนครเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกจนคร.
- ขวัญหทัย ทองธิดา. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่หนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ปวีณา เจริญภูมิ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC). สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพจิตร จิวสุภา. (2556). ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกจนครเขต 1.
- สุริยัน วัฒนา. (2560). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในเครือข่ายที่ 19 สำนักงานเขตบางเขน สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). คู่มือการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2560). รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา. ฉะเชิงเทรา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Kouzes, J. & Posner, B. (2012). **The Leadership Challenge: How to Keep Extraordinary Things Done in Organization**. San Francisco CA : Jossey-Bass.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “**Determining Sample Size for Research Activities**”. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 608.
- Sergiovanni, T. (2009). **Building Community in Schools**. San Francisco, CA : Jossey Bass